

FÒRUM CAT 21

TERRITORI I URBANISME – ESTAT I ALTERNATIVES

GRUP DE DIÀLEG 12

PAISATGE, URBANISME I DESENVOLUPAMENT TERRITORIAL EN TEMPS DE CRISI: REPTES I OPORTUNITATS

I. Objectius generals

Del Fòrum:

Esdevenir una plataforma de **pensament, diàleg i debat** per donar **respostes i alternatives** a temes importants que contribueixin a la millora de l'urbanisme i l'ordenació del territori a Catalunya.

Del grup de diàleg 12:

Posar de relleu els **valors del paisatge** en els processos d'ordenació territorial i l'urbanisme i **aportar alternatives** per a la seva contribució a la millora d'aquests processos i al desenvolupament econòmic sostenible en el context de l'actual de crisi econòmica.

II. Estructura del grup de diàleg

Moderador

Jaume Busquets

Relators

Marina Cervera
Albert Cortina

Nucli de diàleg

Martí Franch
Francesc González
Pere Sala
Ramon Serrat
Anna Zahonero

III. Eixos temàtics del diàleg

El Conveni Europeu del Paisatge es va aprovar a l'any 2000, en un context favorable de desenvolupament econòmic i social, i va ser adoptat com a guia per a l'aplicació de polítiques públiques de paisatge a la majoria de països de la Unió Europea, entre els qual es troba Catalunya. Un dècada i escaig més tard, la situació general ha canviat substancialment i es caracteritza per una profunda crisi econòmica i una gran incertesa social. El grup de diàleg "**Paisatge, urbanisme i desenvolupament territorial en temps de crisi: reptes i oportunitats**", reflexionarà sobre la vigència i la validesa dels conceptes, instruments i estratègies que han fonamentat les polítiques de paisatge i les oportunitats que ofereix per a superar els reptes del desenvolupament territorial a l'actualitat.

Els **eixos temàtics** del diàleg son els següents:

1. Paisatge i polítiques públiques: luxe o necessitat?
2. Paisatge i urbanisme: concurrència o complementarietat?
3. Paisatge i turisme: identitat o globalitat?
4. Paisatge i desenvolupament territorial: qualitat *versus* banalitat?
5. Paisatge i noves tecnologies: real o virtual?

EIX 1: PAISATGE I POLÍTIQUES PÚBLIQUES: LUXE O NECESSITAT?

Ponent: Pere Sala

Objectius específics:

Valorar els resultats pràctics del desenvolupament de la política de paisatge d'ençà de l'aprovació de la Llei de paisatge; detectar els principals atots i amenaces pel manteniment i la millora del patrimoni paisatgístic de Catalunya; formular consideracions, recomanacions i propostes per incorporar el paisatge d'una manera efectiva en l'ordenació del territori i l'urbanisme.

Algunes qüestions clau:

- Són encara vàlides les definicions i els objectius del Conveni Europeu del Paisatge, dotze anys després de la seva aprovació?
- Quin és el balanç de la implementació de la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge a Catalunya: en quina mesura s'ha progressat vers els objectius de qualitat paisatgística?
- Quins són els beneficis pel paisatge associats a la seva institucionalització i a la regulació de les activitats i usos del territori?
- Quin són els costos socials i ambientals de la no internalització del valor del paisatge en les polítiques públiques?
- Quins són els obstacles i les oportunitats pel paisatge en temps de crisi?
- Un cop conclusos els catàlegs de paisatge, quins són els passos més importants a

fer per avançar en l'assoliment dels objectius de la Llei del paisatge?

EIX 2: PAISATGE I URBANISME: CONCURRÈNCIA O COMPLEMENTARIETAT?

Ponent: Anna Zahonero

Objectius específics:

Posar de manifest la importància de la integració del paisatge en la pràctica d'un urbanisme sostenible i socialment integrador; determinar els components principals, els riscos i les oportunitats per a la conformació d'un paisatge urbà de qualitat; formular consideracions, recomanacions i propostes per implementar les directrius de paisatge en els instruments i la pràctica de l'urbanisme.

Algunes qüestions clau:

- Són encara vigents els vincles històrics dels inicis del paisatgisme amb l'urbanisme?
- Quines són les principals aportacions de l'ecologia del paisatge a l'urbanisme?
- Poden ser el moviment de reverdiment de les ciutats i l'agricultura urbana una oportunitat per a un urbanisme més sostenible?
- En quina mesura la caracterització del paisatge, la definició d'objectius de qualitat i les directrius paisatgístiques han estat interioritzats per l'urbanisme?
- Quines són principals urgències en matèria d'urbanisme pel que respecte a la millora de la qualitat i la sostenibilitat dels paisatges urbans?
- Quins han de ser els criteris i les estratègies òptimes per implementar les directrius de paisatge en la pràctica de l'urbanisme?

EIX 3: PAISATGE I TURISME: IDENTITAT O GLOBALITAT?

Ponent: Ramon Serrat

Objectius específics:

Definir els atributs que confereixen identitat als paisatges; reflexionar sobre la relació entre la identitat i la qualitat dels paisatges; formular criteris i estratègies que dfacin compatibles la competitivitat turística i la potenciació de la qualitat i la identitat dels paisatges.

Algunes qüestions clau:

- Quins atributs confereixen identitat als paisatges?
- Existeix una relació entre la "identitat" i la "locacionalitat" dels paisatges?

- Es pot parlar d'una identitat dels "paisatges de la globalitat"?
- El turisme crea, reforça o tritura les identitats paisatgístiques?
- Hi ha una relació entre la identitat i la qualitat dels paisatges?
- Quines mesures o estratègies de millora de la competitivitat turística poden contribuir a reforçar la identitat dels paisatges de Catalunya?

EIX 4: PAISATGE I DESENVOLUPAMENT TERRITORIAL: QUALITAT *VERSUS* BANALITAT

Ponent: Martí Franch

Objectius específics:

Aportar conceptes i criteris per a valorar la "qualitat" dels paisatges; posar de manifest els recursos projectuals en la (re)qualificació dels paisatges; indagar sobre la relació entre qualitat i atractivitat del paisatge; formular criteris i estratègies òptimes per a promoure la requalificació dels paisatges des de la seva projectació.

Algunes qüestions clau:

- Es poden definir criteris objectivables per valorar la qualitat d'un paisatge?
- Què vol dir que un paisatge es banalitzat?
- Quines estratègies poden frenar la banalització dels paisatges?
- De quina manera el projecte paisatgístic pot contribuir a la (re)qualificació del paisatge?
- Existeix una relació entre "qualitat", "identitat" i "atractivitat" dels paisatges?
- Quines són les oportunitats de la requalificació dels paisatges per al desenvolupament local i territorial sostenible?
- Quins han de ser els criteris i les estratègies òptimes per promoure la requalificació dels paisatges des de la seva projectació?

EIX 5: PAISATGE I NOVES TECNOLOGIES: REAL O VIRTUAL?

Ponent: Francesc González

Objectius específics:

Posar de manifest la influència de la realitat virtual i de la realitat augmentada en la percepció del paisatge en la societat actual; destacar les possibilitats de la realitat augmentada en la generació de noves dinàmiques territorials; formular recomanacions i estratègies per a l'aprofitament del potencial de la realitat virtual i de la realitat augmentada per a la valorització i la millora dels paisatges reals.

Algunes qüestions clau

- És encara dominant la visió del paisatge heretada de la pintura, la fotografia i el cinema?
- Podem parlar de l'emergència d'una nova visió o percepció del paisatge associada a la realitat virtual i a la realitat augmentada?
- En l'era del ciberespai, podem seguir distingint de forma nítida les categories de paisatges reals i paisatges virtuals o augmentats?
- Tenen identitat els paisatges virtual?
- Quines són les oportunitats de la realitat augmentada en la generació de dinàmiques territorials vinculades a la valorització del paisatge i al seu gaudi.

En coherència amb els objectius generals del Fòrum, cal que el debat al si del grup de diàleg 12 s'ajusti a les següents **pautes**:

- Que respongui als **objectius específics** assenyalats per a cada eix.
- Que desenvolupi les **qüestions claus** de cada eix, sense detriment que se'n pugui incorporar d'altres.
- Que els resultats del treball es formulin com a **alternatives** (propostes, recomanacions i suggeriments).

IV. Procés de treball

Es planteja el diàleg a partir dels **5 eixos temàtics**, anunciats en forma de preguntes o dilemes punyents que donen peu al debat. Es preveuen **2 o 3 reunions** o diàlegs al llarg del primer semestre de l'any, articulades al voltant de cadascun dels 5 eixos, a mode de congrés intern.

Cada reunió es dinamitzada per un membre diferent del nucli de diàleg que actua com a **ponent** i els seus resultats són compilats pels relators i el moderador. Els ponents disposaran d'un temps màxim de **30 minuts** per presentar la seva ponència base en **powerpoint**, que anirà seguida de les preguntes i del debat intern entre tots els membres del nucli de diàleg.

Amb la finalitat d'optimitzar el debat, amb 7 dies d'anterioritat a la celebració de cada una de les 2-3 reunions, els ponents corresponents enviaran la ponència base que serveixi per situar i contextualitzar el tema objecte de la reunió. El debat s'estendrà fins un màxim de 1,30h, serà dirigit pel moderador i els seus resultats seran compilats pels relators.

A mida que es vagi disposant de resultats generats en cada eix (ponències base, compilacions, etc.) es penjaran al **portal del Fòrum**, es difondran a les **xarxes socials**, es posaran a disposició de **la resta de grups** de diàleg del Fòrum i s'enviaran a un **llistat de convidats seleccionats** per tal de poder disposar, també, d'un nivell obert d'aportacions que enriqueixi les alternatives finals del grup de diàleg.

A finals del 2013, tots aquests materials, degudament endreçats, es lliuraran a l'organització del Fòrum com a document final del grup de treball, fent una síntesi de l'estat actual, alternatives i recomanacions.

V. Calendari proposat:

Reunió de presentació: dimarts 07 de maig (17,30- 19,30h)

Primera sessió de diàleg intern - eixos temàtics 2 (Anna Zahonero) i 4 (Martí Franch):
dimecres 19 de juny (16,00- 20,00h)

Segona sessió de diàleg intern- eixos temàtics 1 (Pere Sala), 3 (Ramón Serrat) i 5 (Francesc González): **dimecres 10 de juliol (10,00-18,00h)**

Barcelona, 13 de maig de 2013